

El testament.

Com deixar lligades les nostres últimes voluntats

Àlex Serrahima

Advocat i membre de la Junta de Govern del Consorci Forestal de Catalunya

El nostre pas per aquesta vida és limitat en el temps, i la incertesa del moment concret en què podem marxar d'aquest món fa que, en major mesura quan es té patrimoni, sigui necessari preveure un seguit de decisions sobre el destí que volem donar a tots aquells béns i drets materials que deixarem. Hi ha diverses formes de deixar lligades les coses, però sens dubte, la més coneguda és el "testament".

En els patrimonis rurals, si mirem els nostres avantpassats, observem com en la majoria de casos hi havia una evident preocupació en matèria successòria, especialment a l'hora de deixar resolta la continuïtat de les finques. Prova d'això són els testaments dels qui ens han precedit, en alguns casos, els pactes successoris, o els capítols matrimonials que antigament se celebraven, on es pactava fins i tot el règim successori que tindria aquella futura parella de cònjuges. En aquell temps, tothom sabia quin era el seu lloc, però si no quedava prou clar, també es deixava per escrit.

A dia d'avui les coses han canviat, i també la manera de deixar les coses. Si bé abans la tendència era la concentració del patrimoni, ara la tònica és compensar per igual a tots els descendents. En tots els casos, independentment que cada persona decideixi el que lliurement vulgui, redactar unes últimes voluntats permet designar i repartir el patrimoni de forma clara i concisa, evitant així que s'obri la via intestada (sense testament), i tot vagi repartit en percentatges iguals entre cridats a l'herència, en els termes que fixa la pròpia llei.

Què és un testament?

Un testament és el document que ordena la successió d'una persona mitjançant la necessària institució d'un o més hereus, podent establir llegats i altres disposicions les quals seran aplicades una vegada s'hagi mort. El testament a Catalunya és un acte formal,

unilateral, personalíssim i essencialment revocable.

Això significa que el document l'ha de fer la mateixa persona que vol ordenar la seva pròpia successió; és unilateral pel fet que la persona disposa de forma independent, sense necessitat que un altre accepti en el moment de redactar-lo; i és revocable pel fet que se'n poden fer tants com es vulguin, essent el vàlid només el darrer atorgat. En tots els casos, un testament ha de complir unes formalitats determinades per tal que sigui vàlid i eficaç.

Quines formes de testament existeixen?

El llibre IV del Codi Civil de Catalunya preveu tres formes testamentàries: El Testament Obert, el Testament Tancat, i el Testament Hològraf.

El primer és el que s'atorga davant de Notari. És el més habitual de tots i el que tractarem més específicament en aquest article. Els dos darrers són més desconeguts però bàsicament són, respectivament, un document privat que el qualifica un notari sense llegir-lo i el protocol·litza (testament tancat); i un document escrit a mà pel testador (testament hològraf).

El nomenament d'un o més hereus.

La institució d'hereu és un requisit imprescindible que condiona l'eficàcia d'un testament. En el fons, l'hereu ocupa la mateixa posició jurídica que el seu causant, i es subroga amb tots els seus drets i deures.

Es pot nomenar més d'un hereu però en tots els casos caldrà que s'identifiquin de forma clara. Es poden preveure substitucions vulgars per un supòsit que l'hereu designat morís abans del testador o renunciés a l'herència. Un exemple corrent és nomenar hereu a un fill/a, i substituir-lo vulgarment pels seus fills (nets del testador) per un cas de premoriència.

I podem deixar coses concretes sense nomenar-los hereus?

Sí. Es coneixen com a llegats. Són atribucions concretes, a títol particular, de béns i drets específics.

Existeix una àmplia diversitat de llegats però la forma més tradicional és la que llega un determinat nombre de béns a aquella/es persona/es que no han estat nomenades hereus/ves, els quals poden anar a compte, o no, de la legítima que en dret els pogués correspondre.

Fotografia 1. Instruments d'ordenació com els PTGMF suposen beneficis fiscals pel que fa a la transmissió patrimonial.

El llegat és el mateix que la legítima?

No. Són dues coses que cal diferenciar. El primer són atribucions expresses que es posen al testament. La legítima, en canvi, opera una vegada oberta la successió, i consisteix en un dret legal dels descendents o dels progenitors (només quan no hi hagi descendents) sobre una quarta part de tot el cabdal hereditari (el conjunt global de tota l'herència), el qual es reparteix proporcionalment segons nombre de descendents o de progenitors hi hagi. És important saber que els llegats que es prevegin, es poden atorgar en pagament de la legítima, si la cobreix.

Què necessitem per a fer testament?

En primer lloc, per a fer testament hem de pensar bé quin repartiment volem assignar al nostre patrimoni. En segon lloc, deixar-nos assessorar per a professionals (notaris o advocats especialitzats) perquè donin forma a un esborrany de document que compleixi les normes pròpies dels testaments i perquè qualifiquin si, el que s'ha decidit, es podrà materialitzar quan es traspassi. Tinguem en compte que, a vegades, es volen deixar les coses de forma que les Lleis no ho permeten, alhora que un bon assessorament permet també trobar fórmules jurídiques i estratègies de repartiment que, d'alguna manera, permeten concretar amb més precisió el que es pretén testar (substitucions vulgars i fideïcomissàries, drets d'ús i d'habitació, prohi-

bicions de disposar, exercici de pactes de supervivència, càlcul de legítimes, entre d'altres).

També és aconsellable l'assessorament de professionals perquè es pugui preveure bé l'impacte fiscal que pot tenir l'herència sobre els hereus, element important a l'hora de deixar més o menys líquid per a poder fer front als impostos que se'n derivaran (impost de successions i plusvàlues municipals), i per calcular millor el que quedarà net per a cadascú.

Conclusió

En tots els casos, fer testament, o no, és una decisió estrictament personal. Tinguem en compte que si morim sense testament, la Llei ja es cuida de regular la successió d'una forma ordenada, tot i que es divideix tot a parts iguals entre els cridats a l'herència; essent l'ordre el següent: descendents, cònjuge o parella estable, ascendent, col·laterals fins a quart grau, i finalment, en cas que no hi hagi més parents, hereda la Generalitat de Catalunya.

Ara bé, atenant a la facilitat d'atorgar testament, resulta sempre aconsellable deixar les coses ben esrites, i principalment quan hi ha patrimonis rurals, ja que una vegada es deixa aquest món, no existeix possibilitat de tirar endarrere. ●

f [facebook.com/Cinegeticat](https://www.facebook.com/Cinegeticat) @cinegeticat

La revista de caça de Catalunya

cinegeticat.cat